Zinātniskā konference

"BANKAS MAINĪGAJĀ PASAULĒ"

29.09.2020.

Latvijas Universitātes
centrālā ēka, Raiņa bulvāris 19

Zinātniskās konferences "Bankas mainīgajā pasaulē" ietvaros

Banku klientu tiesības Satversmes 105.panta gaismā

Dr.iur., prof. Jānis Kārkliņš
Latvijas Universitātes
Juridiskā fakultāte
Zvērināts advokāts

Kapitālais remonts

Satversmes 105.panta tvērums

Latvijas Republikas Satversmes 105.pants garantē ikvienai personai tiesības uz īpašumu.

Tiesības uz īpašumu sevī ietver arī tiesības netraucēti baudīt īpašumtiesības, kas izriet no mantas, konkrētajā gadījumā no saistībtiesiska prasījuma pret kredītiestādi (noguldījums).

Klientu neaizsargātība

BANKAS MAINĪGAJĀ PASAULĒ

- Negatīvās sekas:
  - Bankas slēdz kontus, jo likums tām dod lielu brīvību
    - Ja klients nesniedz informāciju, ko pati banka uzskata par būtisku, bankai ir jāizbeidz līgums (28.panta otrā daļa).
    - Banka nevar atturēties no darījuma, jo lielākoties nav aizdomas, ka būtu noticis noziegums (32.pants)
    - Konta aizvēršana – apburtais loks.
    - Leģitīmais mērķis un ieguvums?

Vai ir tiesības pieprasīt bezgalīgu informāciju?

BANKAS MAINĪGAJĀ PASAULĒ

- Informācijas pieprasījumi par seniem notikumiem:
- Administratīvās apgabaltiesas atziņa:
- *"Atbilstoši likuma "Par grāmatvedību" 10.pantam attaisnojuma dokumentu glabāšanas laiks ir 5 gadi. Līdz ar to 2015.gadā nav iespējams pārbaudīt pieteicējas skaidrās naudas darījumus 2005., 2007.gadā, pieprasot atbilstošu dokumentāciju no darījuma dalībnieka*."
- (Administratīvās apgabaltiesas 2016.gada 15.aprīļa sprieduma lietā Nr.A42911609, 26.punkts)

Informācijas pieprasījuma tvērums

BANKAS MAINĪGAJĀ PASAULĒ

- Informācijas pieprasījumi par privātumu:
  - Kurš lasa informāciju par manu «saimniecisko, personisko darbību, finansiālo stāvokli, naudas avotiem»?
  - Vai es varu atteikties nodot šo informāciju?
  - Vai klientam ir kādi CAL pret bankas patvaļīgu informācijas pieprasījumu?

Novēršanas likuma 40.panta trešā daļa

BANKAS MAINĪGAJĀ PASAULĒ

- Ja likuma subjekts labā ticībā ir

  - atturējies no darījuma veikšanas (32.pants),
  - izbeidzis darījuma attiecības (28.panta otro daļa)
  - pieprasījis saistību pirmstermiņa izpildi (28.panta otro daļa)

šīs .. [rīcības] .. dēļ likuma subjektam, tā vadībai (padomes, valdes locekļiem) un darbiniekiem neiestājas juridiskā, tajā skaitā civiltiesiskā atbildība.

Sakrālais jautājums: Ko darīt?

BANKAS MAINĪGAJĀ PASAULĒ

- Atļaut bankām vienpusēji atkāpties no līguma ar klientu (bez juridiskās atbildības) tikai gadījumā, ja banka pieņem lēmumu par:
  - atturēšanos no darījuma labā ticībā
  - ziņošanu FID par klientu labā ticībā
- Visos citos gadījumos bankai iestājas juridiska atbildība, ja tā nepamatoti izbeidz līgumu:
  - *CL 1588.pants: Viena puse nevar atkāpties no līguma bez otras piekrišanas pat arī tad, ja pēdējā to neizpilda, un tādēļ, ka viņa to neizpilda.*
  - *Arī informācijas nesniegšana pati par automātiski neizbeidz līgumu bez juridiskas atbildības*
- Tik stingru regulējumu, kāds ir pašlaik Novēršanas likumā attiecībā uz bankas-klienta attiecībām, neprasa:
  - Ne FATF 21. rekomendācija
  - Ne ES direktīva 2015/8491

  Turklāt tāds regulējums nav lielākajā daļā ES valstu

FATF Rekomendācija 21

BANKAS MAINĪGAJĀ PASAULĒ

- 21: “Tipping-off” and konfidencialitāte

- Finanšu institūcijām, to direktoriem, amatpersonām un darbiniekiem jābūt aizsargātiem ar likumu no kriminālatbildības un civiltiesiskās atbildības par jebkādu informācijas atklāšanas ierobežojumu, ko uzliek līgums vai likums, ja viņi labā ticībā paziņo finanšu izlūkošanas institūcijai par savām aizdomām, pat ja tie precīzi nezina informācijas pamatā esošo noziedzīgo darbību, un neatkarīgi no tā, vai pretlikumīgā darbība faktiski notika.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2015/849

BANKAS MAINĪGAJĀ PASAULĒ

- 37.pants:

- *Tas, ka atbildīgais subjekts vai šāda atbildīgā subjekta darbinieks vai direktors godprātīgi izpaužž informāciju saskaņā ar šīs direktīvas 33. un 34. pantu*, nav uzskatāms par līgumā vai kādā normatīvā vai administratīvā aktā noteiktu ierobežojumu neievērošanu attiecībā uz informācijas izpaušanu un nerada nekāda veida atbildību atbildīgajam subjektam vai tā direktoriem vai darbiniekiem pat tādos gadījumos, kad viņi precīzi neapjauta informācijas pamatā esošo noziedzīgo darbību, un neatkarīgi no tā, vai pretlikumīgā darbība faktiski notika.*

- ** ziņošanas pienākums FID*

Risinājums vienā vārdā

BANKAS MAINĪGAJĀ PASAULĒ

Reālekonomika

Paldies par uzmanību!

TIESĪBU ZINĀTŅU PĒTNIECĪBAS INSTITŪTS

BANKU AUGSTSKOLA

LATVIJAS UNIVERSITĀTE ANNO 1919 UNIVERSITY OF LATVIA

SKDS PĒTĪJUMU CENTRS

Dienas Bizness

JURISTA VĀRDS Una lex — una iustitia omnibus

LURSOFT®